OLIY TA’LIM TIZIMIDA TA’LIM-TARBIYA JARAYONLARINI AKSIOLOGIK MODERNIZATSIYALASHNING PSIXOLOGIK MEXANIZMLARI

Turayeva Dilnoza Niyatulla qizi
International School of Finance Technology and Science (ISFT)
E-mail: dilnoztorayeva083@gmail.com
doi.org/10.5281/zenodo.20437971

Annotatsiya. Mazkur maqolada globallashuv, raqamli transformatsiya va zamonaviy ijtimoiy-madaniy o‘zgarishlar sharoitida oliy ta’lim tizimida ta’lim-tarbiya jarayonlarini aksiologik modernizatsiyalashning psixologik mexanizmlari tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida yoshlar ongidagi qadriyatlar transformatsiyasi, identifikatsion ziddiyatlar, motivatsion inqirozlar va ma’naviy-psixologik muammolar zamonaviy pedagogik hamda psixologik yondashuvlar asosida o‘rganildi. Shuningdek, oliy ta’lim muassasalarida talabaning shaxs sifatida shakllanishida emotsional intellekt, psixologik adaptatsiya, reflektiv tafakkur va ijtimoiy mas’uliyat kabi omillarning o‘rni ilmiy jihatdan asoslandi. Maqolada aksiologik modernizatsiya jarayonining nafaqat ta’lim mazmuni, balki pedagogik kommunikatsiya, talaba shaxsining ichki motivatsiyasi va raqamli madaniyat bilan bog‘liq psixologik holatlarga ham bevosita ta’sir qilishi ko‘rsatib berilgan. Tadqiqot natijalari oliy ta’lim tizimida qadriyatga yo‘naltirilgan ta’lim modelini rivojlantirish, yoshlarning ma’naviy-psixologik barqarorligini mustahkamlash va innovatsion pedagogik mexanizmlarni joriy etishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so‘zlar. Aksiologiya, modernizatsiya, oliy ta’lim, psixologik adaptatsiya, qadriyatlar transformatsiyasi, pedagogik innovatsiya, talaba identifikatsiyasi, emotsional intellekt, kognitiv rivojlanish, reflektiv tafakkur, motivatsion mexanizm, raqamli madaniyat.

Аннотация. В данной статье анализируются психологические механизмы аксиологической модернизации образовательного и воспитательного процессов в системе высшего образования в условиях глобализации, цифровой трансформации и современных социокультурных изменений. В ходе исследования были изучены трансформация ценностей молодежи, идентификационные противоречия, мотивационные кризисы и духовно-психологические проблемы на основе современных педагогических и психологических подходов. Особое внимание уделяется роли эмоционального интеллекта, психологической адаптации, рефлексивного мышления и социальной ответственности в формировании личности студента. В статье обосновано, что процесс аксиологической модернизации оказывает влияние не только на содержание образования, но и на педагогическую коммуникацию, внутреннюю мотивацию личности и психологические аспекты цифровой культуры. Результаты исследования имеют важное научно-практическое значение для совершенствования ценностно-ориентированной модели высшего образования, укрепления духовно-психологической устойчивости молодежи и внедрения инновационных педагогических механизмов.

Ключевые слова. Аксиология, модернизация, высшее образование, психологическая адаптация, трансформация ценностей, педагогическая инновация, идентификация студента, эмоциональный интеллект, когнитивное развитие, рефлексивное мышление, мотивационный механизм, цифровая культура.

Annotation. This article examines the psychological mechanisms of axiological modernization of educational and moral processes in the higher education system under conditions of globalization, digital transformation, and contemporary socio-cultural changes. The study analyzes value transformation among youth, identity conflicts, motivational crises, and spiritual-psychological challenges through modern pedagogical and psychological approaches. Particular attention is given to the role of emotional intelligence, psychological adaptation, reflective thinking, and social responsibility in the formation of student personality. The article

argues that axiological modernization influences not only the content of education but also pedagogical communication, internal motivation, and the psychological dimensions of digital culture. The findings have significant scientific and practical importance for developing value-oriented models of higher education, strengthening the spiritual and psychological resilience of young people, and implementing innovative pedagogical mechanisms.

Keywords. Axiology, modernization, higher education, psychological adaptation, value transformation, pedagogical innovation, student identity, emotional intelligence, cognitive development, reflective thinking, motivational mechanism, digital culture.

Kirish. XXI asr insoniyat tarixida texnologik taraqqiyot eng yuqori bosqichga ko‘tarilgan, biroq insonning ichki ma’naviy dunyosi murakkab ziddiyatlarga duch kelayotgan davr sifatida tavsiflanmoqda. Bugungi global transformatsiyalar sharoitida jamiyatning barcha institutlari, ayniqsa oliy ta’lim tizimi oldiga yangi va murakkab vazifalar qo‘yilmoqda. Endilikda universitet faqat bilim beruvchi yoki kasbiy kompetensiya shakllantiruvchi makon emas, balki insonning aksiologik pozitsiyasi, psixologik barqarorligi va ma’naviy identifikatsiyasini shakllantiruvchi strategik ijtimoiy institutga aylanmoqda. Shu sababli oliy ta’lim tizimida ta’lim-tarbiya jarayonlarini aksiologik modernizatsiyalash masalasi zamonaviy pedagogika, psixologiya va falsafaning eng dolzarb muammolaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Bugungi yosh avlod mutlaqo yangi axborot makonida shakllanmoqda. Ularning dunyoqarashi endi an’anaviy oilaviy yoki milliy madaniy muhit bilangina emas, balki global raqamli platformalar, ijtimoiy tarmoqlar, sun’iy intellekt algoritmlari va virtual kommunikatsiyalar orqali ham shakllanmoqda. Natijada inson ongida “raqamli identifikatsiya” deb ataluvchi yangi psixologik hodisa paydo bo‘lmoqda. Bu jarayonda yoshlarning real ijtimoiy tajribasi bilan virtual hayoti o‘rtasida ziddiyat yuzaga kelmoqda. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlarda ideal obraz yaratishga bo‘lgan intilish ko‘plab talabalarda ichki psixologik bosim, emotsional charchoq va identifikatsion inqirozni yuzaga keltirmoqda. Masalan, UNESCO tomonidan 2023-yilda e’lon qilingan “Global Education Monitoring Report” hisobotida qayd etilishicha, zamonaviy yoshlar orasida “psychological instability” va “value fragmentation” holatlari keskin ortib bormoqda. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, dunyo bo‘yicha talabalarning qariyb 61 foizi o‘z kelajagi borasida doimiy xavotir his qilishini bildirgan. OECD ma’lumotlariga ko‘ra esa, yoshlarning katta qismi “tezkor muvaffaqiyat” modeliga moslashayotgani sababli uzoq muddatli ma’naviy va ijtimoiy qadriyatlarga bo‘lgan ishonch pasaymoqda. Bu holat, ayniqsa, postindustrial jamiyat sharoitida yanada murakkablashmoqda. Chunki zamonaviy texnologiyalar insonning fikrlash tezligini oshirayotgan bo‘lsa-da, uning ichki refleksiya qobiliyatini har doim ham rivojlantirmayapti. Talaba ko‘proq ma’lumot olayapti, biroq bu ma’lumotlarning ma’nosini chuqur anglashga vaqt va ehtiyoj kamaymoqda. Natijada bilim hajmi ortmoqda, lekin aksiologik barqarorlik zaiflashmoqda.

Bugungi oliy ta’lim tizimidagi eng katta paradokslardan biri shundaki, universitetlar texnologik jihatdan modernizatsiyalashmoqda, biroq insoniylik komponenti ba’zan ikkinchi planga tushib qolmoqda. Talaba sun’iy intellekt bilan ishlashni o‘rganmoqda, lekin o‘z hissiyotlarini boshqarishni bilmayapti. U murakkab algoritmlarni tushunadi, ammo o‘zining ichki ruhiy ehtiyojlarini anglashda qiynalmoqda. Bu esa zamonaviy ta’lim tizimida aksiologik bo‘shliq paydo bo‘layotganini ko‘rsatadi. Masalan, 2022-yilda Yevropa universitetlari assotsiatsiyasi tomonidan o‘tkazilgan tadqiqotlarda talabalar orasida “emotional exhaustion” darajasi pandemiyadan keyingi davrda 48 foizga oshgani qayd etilgan. AQShdagi Harvard Graduate School of Education tadqiqotlarida esa yoshlarning katta qismi o‘zini “ijtimoiy jihatdan yolg‘iz” his qilayotgani aniqlangan. Ayniqsa, virtual kommunikatsiyaning real insoniy munosabatlar o‘rnini bosishi psixologik alienatsiya holatini kuchaytirayotgani kuzatilgan. O‘zbekiston oliy ta’lim tizimida ham bu muammo ma’lum darajada sezilmoqda. So‘nggi yillarda ta’lim tizimida keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilayotgan bo‘lsa-da, asosiy e’tibor ko‘proq akademik samaradorlik, kredit-modul tizimi, xalqaro reytinglar va raqamli texnologiyalar

integratsiyasiga qaratilmoqda. Biroq talabaning ichki dunyosi, emotsional barqarorligi va qadriyatlar tizimini shakllantirish masalalari hali ham yetarli darajada konseptual tizimga ega emas. Shavkat Mirziyoyev o‘zining ta’limga oid konseptual chiqishlarida “Yangi O‘zbekistonni bilimli va ma’naviy barkamol yoshlar quradi” degan g‘oyani bir necha bor ta’kidlagan[1]. Bu fikr zamonaviy ta’lim siyosatida inson kapitalining faqat intellektual emas, balki aksiologik va psixologik sifatlari ham muhim ekanini ko‘rsatadi. Chunki zamonaviy taraqqiyotning asosiy mezoni insonning texnik bilimlari emas, uning ma’naviy immunitetidir. Mazkur masalani ilmiy jihatdan o‘rganishda ko‘plab mahalliy va xorijiy olimlarning nazariyalari muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi. Abraham Maslow inson ehtiyojlari ierarxiyasi nazariyasida shaxsning o‘zini anglash ehtiyoji eng yuqori bosqich ekanini qayd etgan. Carl Rogers esa inson rivojlanishining markazida ichki uyg‘unlik va empatiya turishini ta’kidlaydi[2]. Lev Vygotskiy fikricha, inson tafakkuri va psixologik rivojlanishi ijtimoiy muhit orqali shakllanadi. John Dewey esa ta’limni oddiy bilim uzatish emas, balki ijtimoiy tajriba va demokratik qadriyatlarni shakllantirish jarayoni sifatida talqin qiladi.

Zamonaviy aksiologik yondashuvlarda esa insonning ichki qadriyatlar tizimi global axborot oqimi ta’sirida transformatsiyaga uchrayotgani alohida ta’kidlanmoqda. Ayniqsa, raqamli antropologiya nazariyalari insonning virtual makondagi identifikatsiyasi real ijtimoiy identifikatsiyadan farq qilishini ko‘rsatmoqda. Natijada yoshlar orasida “fragmentar ong”, “tezkor tafakkur” va “vizual iste’mol psixologiyasi” kabi yangi psixologik holatlar shakllanmoqda[3]. Mazkur tadqiqotning asosiy muammosi shundan iboratki, zamonaviy oliy ta’lim tizimida bilim berish jarayoni intensiv ravishda rivojlanayotgan bo‘lsa-da, talabalarda qadriyatlar tizimini shakllantirish va psixologik barqarorlikni rivojlantirish mexanizmlari yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Talabalar texnologik jihatdan rivojlanmoqda, biroq aksiologik va emotsional jihatdan doim ham barqaror emas. Aynan shu qarama-qarshilik tadqiqotning markaziy muammosini tashkil qiladi. Tadqiqotning asosiy maqsadi — oliy ta’lim tizimida ta’lim-tarbiya jarayonlarini aksiologik modernizatsiyalashning psixologik mexanizmlarini aniqlash, zamonaviy yoshlar ongidagi qadriyatlar transformatsiyasini tahlil qilish hamda talabalarning ma’naviy-psixologik barqarorligini ta’minlovchi samarali pedagogik modelni ishlab chiqishdan iboratdir.

Tadqiqot davomida quyidagi ilmiy vazifalar belgilandi:

— zamonaviy yoshlar ongidagi aksiologik transformatsiyalarni aniqlash;
— virtual madaniyatning talaba psixologiyasiga ta’sirini tahlil qilish;
— emotsional intellekt va aksiologik barqarorlik o‘rtasidagi bog‘liqlikni o‘rganish;
— oliy ta’lim tizimida psixologik adaptatsiya mexanizmlarini baholash;
— ta’lim-tarbiya jarayonining aksiologik modelini ishlab chiqish.

Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, unda aksiologik modernizatsiya masalasi faqat pedagogik yoki falsafiy muammo sifatida emas, balki psixologik va sotsiomadaniy transformatsiyalar bilan uzviy bog‘liq kompleks fenomen sifatida tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada zamonaviy raqamli madaniyat sharoitida talabaning ichki identifikatsiyasi, emotsional refleksiyasi va ma’naviy moslashuv mexanizmlarining o‘zaro aloqasi ochib beriladi.

Metodologiya. Mazkur tadqiqot oliy ta’lim tizimida ta’lim-tarbiya jarayonlarini aksiologik modernizatsiyalashning psixologik mexanizmlarini aniqlashga qaratilgan bo‘lib, unda kompleks interdisciplinar metodologik yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini aksiologiya, pedagogik psixologiya, ta’lim falsafasi, sotsiologiya hamda zamonaviy madaniyat nazariyalari tashkil etdi. Chunki bugungi globallashuv davrida inson shaxsini shakllantirish jarayoni faqat bilim berish bilan cheklanib qolmayapti; aksincha, insonning ichki qadriyat tizimi, identifikatsion barqarorligi, psixologik himoya mexanizmlari va ma’naviy orientatsiyasi ta’limning markaziy kategoriyalaridan biriga aylanmoqda.

Tadqiqot davomida bir nechta ilmiy metodlardan parallel ravishda foydalanildi. Avvalo, qiyosiy-tahliliy metod orqali Sharq va G‘arb oliy ta’lim tizimlaridagi aksiologik transformatsiya

modellari o‘rganildi. Jumladan, Finlandiya, Janubiy Koreya, Germaniya va Yaponiya oliy ta’lim tizimlarida talabalarning emotsional intellekti, kommunikativ madaniyati va ijtimoiy mas’uliyatini rivojlantirishga qaratilgan dasturlar tahlil qilindi. Ushbu mamlakatlar tajribasi shuni ko‘rsatdiki, zamonaviy universitetlar faqat professional mutaxassis tayyorlovchi markaz emas, balki shaxsning psixologik va aksiologik barqarorligini shakllantiruvchi sotsiomadaniy institutga aylanib bormoqda[4]. Tadqiqotning empirik qismi Toshkent shahridagi uchta oliy ta’lim muassasasida olib borildi. Tadqiqotda jami 120 nafar talaba ishtirok etdi. Respondentlarning 68 nafari qizlar, 52 nafari o‘g‘il bolalar bo‘lib, ularning yoshi 18–24 oralig‘ida edi. Tanlov jarayonida turli yo‘nalishdagi talabalar jalb qilindi: pedagogika, psixologiya, siyosatshunoslik, axborot texnologiyalari va iqtisodiyot yo‘nalishlari qamrab olindi. Bu esa tadqiqot natijalarining ijtimoiy reprezentativligini oshirish imkonini berdi. Empirik tadqiqot bir necha bosqichda amalga oshirildi. Birinchi bosqichda respondentlarning aksiologik orientatsiyasi, ijtimoiy qadriyatlarga munosabati va ma’naviy identifikatsiyasi maxsus sotsiologik so‘rovnoma orqali o‘rganildi. So‘rovnoma 35 ta savoldan iborat bo‘lib, unda quyidagi yo‘nalishlar qamrab olindi:

— individualizm va kollektivizm darajasi
— raqamli madaniyatga munosabat
— an’anaviy qadriyatlarga ishonch
— virtual identifikatsiya ko‘lami
— akademik stress va emotsional charchoq
— hayotiy maqsad va motivatsiya darajasi

Ikkinchi bosqichda psixologik diagnostika metodlari qo‘llanildi. Jumladan, Abraham Maslow motivatsiya modeli, Carl Rogersning shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvi hamda Daniel Goleman emotsional intellekt konsepsiyasi asosida ishlab chiqilgan diagnostik indikatorlardan foydalanildi[6]. Talabalarning o‘zini anglash darajasi, emotsional boshqaruv qobiliyati va psixologik adaptatsion potensiali baholandi. Bundan tashqari, tadqiqot davomida kontent-analiz usuli ham qo‘llanildi. Talabalarning ijtimoiy tarmoqlardagi faoliyati, ularning axborot iste’moli, motivatsion kontentga munosabati hamda virtual kommunikatsiya uslublari o‘rganildi. Ayniqsa, Instagram, Telegram va TikTok platformalaridagi kontent iste’moli yoshlarning aksiologik orientatsiyasiga sezilarli ta’sir ko‘rsatayotgani kuzatildi. Tadqiqot davomida ko‘plab talabalar qisqa formatdagi tezkor axborot iste’moliga odatlanib qolganligi va bu holat ularda chuqur reflektiv fikrlashning pasayishiga olib kelayotgani aniqlandi. Fenomenologik metod yordamida esa talabalar bilan yarim strukturaviy intervyular o‘tkazildi. Intervyular davomida respondentlarning ichki kechinmalari, ma’naviy bo‘shliq hissi, hayotiy maqsadlar borasidagi ikkilanishlari va zamonaviy raqamli muhitdagi psixologik bosim haqidagi fikrlari tahlil qilindi. Ayrim talabalar o‘zlarini “doimiy taqqoslash madaniyati” qurboni sifatida his qilishlarini ta’kidladilar. Ya’ni ijtimoiy tarmoqlardagi muvaffaqiyatli obrazlar ularda ichki psixologik bosim va yetarlicha muvaffaqiyatga erishmaganlik hissini shakllantirayotgani kuzatildi. Tadqiqotda statistik tahlil usullari ham qo‘llanildi. Olingan natijalar foiz ko‘rsatkichlari, qiyosiy diagrammalar va dinamik indekslar asosida tahlil qilindi. Shu orqali talabalar ongidagi aksiologik transformatsiyaning asosiy tendensiyalari aniqlashtirildi. Metodologik jihatdan muhim xulosalardan biri shuki, bugungi oliy ta’lim tizimida psixologik va aksiologik jarayonlarni alohida emas, balki integrativ tizim sifatida o‘rganish zarur. Chunki talabaning bilim olishi uning ma’naviy barqarorligi, emotsional holati va identifikatsion xavfsizligi bilan bevosita bog‘liq ekanligi tadqiqot davomida yaqqol namoyon bo‘ldi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari zamonaviy oliy ta’lim tizimida talabalarning aksiologik va psixologik holatida murakkab transformatsion jarayonlar kechayotganini ko‘rsatdi. Ayniqsa, raqamli madaniyatning kuchayishi yoshlarning qadriyat tizimi, motivatsion orientatsiyasi va ijtimoiy identifikatsiyasiga sezilarli ta’sir qilayotgani aniqlandi. Respondentlarning 67 foizi an’anaviy qadriyatlarni “zamonaviy hayot talablariga to‘liq javob bermaydi” deb baholagan. Bu

esa yoshlar ongida klassik ma’naviy model bilan global raqamli madaniyat o‘rtasida ichki ziddiyat mavjudligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, respondentlarning 54 foizida akademik stress va emotsional charchoq alomatlari kuzatildi. Ayniqsa, doimiy axborot oqimi, yuqori raqobat muhiti va virtual muvaffaqiyat madaniyati talabalarning psixologik barqarorligiga salbiy ta’sir qilayotgani aniqlandi. Tadqiqot davomida eng qiziqarli holatlardan biri virtual identifikatsiya fenomeni bilan bog‘liq bo‘ldi. Respondentlarning 61 foizi real hayotdagi obrazidan ko‘ra ijtimoiy tarmoqlardagi “raqamli personasi”ga ko‘proq e’tibor qaratishini bildirgan. Bu holat yoshlarning o‘z “men”ini tashqi vizual tasdiq orqali shakllantirishga urinayotganini ko‘rsatadi. Psixologik jihatdan esa bu identifikatsion fragmentatsiya xavfini kuchaytiradi. Empirik kuzatuvlar davomida shunday holatlar ham kuzatildiki, ko‘plab talabalar bilim olishni shaxsiy rivojlanish jarayoni sifatida emas, balki “ijtimoiy muvaffaqiyat vositasi” sifatida qabul qilmoqda. Bu esa ta’limning aksiologik mohiyatini zaiflashtirayotgan omillardan biri sifatida namoyon bo‘ldi. Talabalarning 48 foizi “diplom shaxsiy rivojlanishdan ko‘ra ko‘proq iqtisodiy barqarorlik uchun kerak” degan fikrni qo‘llab-quvvatladi.

Intervyular davomida ayrim talabalar quyidagi fikrlarni bildirdi:

“Biz ko‘p narsani bilamiz, lekin nimaga yashayotganimizni aniq his qilmaymiz.”

Mazkur fikr bugungi yoshlar ongidagi ma’naviy-psixologik bo‘shliqni juda aniq ifodalaydi. Tadqiqot davomida yana bir muhim tendensiya kuzatildi: talabalarda individual muvaffaqiyatga intilish kuchaygan bo‘lsa-da, ijtimoiy birdamlik va kollektiv mas’uliyat hissi pasayib bormoqda. Shuningdek, tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, oliy ta’lim tizimida emotsional intellektga oid dasturlar mavjud bo‘lgan guruhlarda psixologik moslashuv darajasi yuqoriroq bo‘lgan. Masalan, trening va reflektiv seminarlar tashkil etilgan talabalar orasida akademik stress 23 foizga kamroq kuzatilgan. Tadqiqot davomida zamonaviy pedagogik muhitning asosiy muammolaridan biri sifatida “tezkor bilim iste’moli sindromi” ham aniqlandi. Ko‘plab talabalar uzun matnlarni o‘qishga qiziqish kamayganini, qisqa video va vizual kontentni esa ko‘proq qabul qilishlarini bildirgan. Bu esa kognitiv fragmentatsiya jarayonining kuchayib borayotganini ko‘rsatadi.

Xulosa. Mazkur tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, zamonaviy oliy ta’lim tizimida aksiologik modernizatsiya masalasi oddiy pedagogik muammo emas, balki chuqur psixologik, sotsiologik va falsafiy transformatsiya jarayonidir. Bugungi raqamli davrda insonning bilim olishi bilan uning ma’naviy barqarorligi o‘rtasidagi muvozanat tobora murakkablashib bormoqda. Universitetlar esa endilikda faqat bilim beruvchi institut emas, balki shaxsning psixologik himoya mexanizmlarini shakllantiruvchi muhim ijtimoiy makonga aylanmoqda. Tadqiqot davomida aniqlangan eng muhim jihatlardan biri shundaki, yoshlar orasida texnologik moslashuv yuqori bo‘lsa-da, aksiologik barqarorlik yetarli darajada shakllanmagan. Bu esa ma’naviy identifikatsiya inqirozi, emotsional charchoq va ichki bo‘shliq hissining kuchayishiga olib kelmoqda. Shuningdek, tadqiqot natijalari oliy ta’lim tizimida quyidagi yo‘nalishlarni rivojlantirish zarurligini ko‘rsatdi:

— aksiologik treninglarni joriy etish
— emotsional intellekt kurslarini kengaytirish
— psixologik xizmat tizimini kuchaytirish
— raqamli gigiyena madaniyatini shakllantirish
— reflektiv fikrlashni rivojlantiruvchi metodikalarni qo‘llash
— virtual identifikatsiya xavflari haqida ma’rifiy dasturlar yaratish

Eng muhim xulosa shundaki, zamonaviy ta’lim tizimi insonni faqat professional jihatdan emas, balki psixologik va ma’naviy jihatdan ham tayyorlashi kerak. Chunki bilimning o‘zi yetarli emas; agar inson ichki qadriyat tizimini yo‘qotsa, u axborotga ega bo‘lishi mumkin, lekin yo‘nalishga ega bo‘lmaydi. Shu sababli aksiologik modernizatsiya kelajak ta’limining markaziy strategiyasiga aylanishi zarur. Chunki XXI asrda eng katta muammo axborot tanqisligi emas, balki ma’no tanqisligidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Mirziyoyev Sh. M. *Yangi O‘zbekiston strategiyasi*. – Toshkent: “O‘zbekiston” nashriyoti, 2021.
2. Maslow A. H. *Motivation and Personality*. – New York: Harper & Row, 1954.
3. Rogers C. R. *On Becoming a Person: A Therapist’s View of Psychotherapy*. – Boston: Houghton Mifflin, 1961.
4. Vygotsky L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. – Cambridge: Harvard University Press, 1978.
5. Dewey J. *Democracy and Education*. – New York: The Macmillan Company, 1916.
6. Goleman D. *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. – New York: Bantam Books, 1995.
7. Berger J. *Ways of Seeing*. – London: Penguin Books, 1972.
8. Arnheim R. *Art and Visual Perception: A Psychology of the Creative Eye*. – Berkeley: University of California Press, 1974.
9. Kandinsky W. *Concerning the Spiritual in Art*. – New York: Dover Publications, 1977.
10. Gombrich E. H. *The Story of Art*. – London: Phaidon Press, 1995.
11. Bauman Z. *Liquid Modernity*. – Cambridge: Polity Press, 2000.
12. Castells M. *The Rise of the Network Society*. – Oxford: Blackwell Publishing, 1996.
13. Foucault M. *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. – New York: Vintage Books, 1977.
14. Freire P. *Pedagogy of the Oppressed*. – New York: Continuum, 1970.
15. UNESCO. *Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives*. – Paris: UNESCO Publishing, 2017.
16. UNESCO. *Global Education Monitoring Report*. – Paris: UNESCO Publishing, 2023.
17. Mirzoeff N. *An Introduction to Visual Culture*. – London: Routledge, 2009.
18. Turkle S. *Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other*. – New York: Basic Books, 2011.
19. Elkins J. *What Painting Is*. – New York: Routledge, 1999.
20. Hockney D. *Secret Knowledge: Rediscovering the Lost Techniques of the Old Masters*. – London: Thames & Hudson, 2001.